

5. Завада М.М., Гузій А. І., Білокінь М. В. Лісова ентомологія: підручник. Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ: Аграр Медіа Груп, 2010. 404 с.

УДК: 630*4:630*17:582.475.4

ЛІСОПАТОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ ХВОРОБ СОСНОВИХ НАСАДЖЕНЬ В УМОВАХ ЖИТОМИРСЬКОГО ПОЛІССЯ

В.Б. Левченко, Д.С. Чернишева

Житомирський агротехнічний коледж

Постановка проблеми. Соснові деревостани - типові для Полісся. В останні роки в Північних районах Житомирської області спостерігається її всихання від негативного впливу збудників *Lophodermium seditiosum* Mint. Stal. et Mill., а також *Melampsora pinitorgua* (Br. Rostr.).

Виклад основного матеріалу досліджень. У північних та західних районах Житомирської області в свій час хвороби сосни звичайної вивчав С. В. Шевченко [3-4]. Шюте (*Lophodermium seditiosum* Mint. Stal. et Mill.) викликає ураження і загибель культур [1]. Збудник *Lophodermium pinastri* Chev. зустрічається переважно на хвої дорослих дерев і виявляє сапрофітуючі властивості [2, 5]. Найбільш ефективним засобом профілактичної протидії збуднику снігового шюте у роки з ранньою весною є обприскування соснових насаджень одним з фунгіцидів системної дії дерозал або альто-суперу з нормою витрати робочої рідини 0,4л/га. Основне обприскування сіянців у розсаднику доцільно проводити у другій половині літа. Міцелій *Herpotrichia nigra* Hart. завдає значної шкоди насадженням в пониззях. Збудник сірого шюте (*Hypodermella pinastri* Chev.) уражує насадження на відкритих місцях та інколи самосів сосни звичайної. У червні на хвої сосни звичайної діагностовано збудник *Coleosporium* Lev., а при деструктуризації – *Melampsora pinitorgua* (Br. Rostr.). Нами було відмічено, що в останні десятиріччя ураженість сосни звичайної цим грибом значно посилилось. Відмиранню молодих пагонів та верхівок сосни звичайної сприяє збудник *Cenangium abietis* (Pers.) Rehm. Він спостерігається в загущених соснових культурах. В результаті досліджень діагностовано хвороби, що належать до родів *Alternaria*, *Botrytis*, *Penicillium*,

Fusarium. Нами встановлено, що замочування насіння сосни звичайної в 10% хлорокису міді з подальшим томлінням з експозицією 6 годин знищує інфекцію всіх збудників на поверхні насіння. При проведенні обприскування сіянців сосни звичайної 10% розчином фунгіцидів системної дії дерозал або альто-супер, спостерігається зниження їх ураження збудниками *Alternaria*, *Botrytis*, *Penicillium*, *Fusarium* на 20%.

Висновки. 1. Систематичне обприскування сіянців сосни звичайної у 2-х річному віці одним з фунгіцидів системної дії дерозал або альто-супер зменшує ризик їх ураження збудниками *Lophodermium seditiosum* Mint. Stal. et Mill., *Herpotrichia nigra* Hart.

2. Профілактичне замочування насіння сосни звичайної перед посівом в 10% розчині хлорокису міді з подальшим шестигодинним томлінням на 20% знижує ймовірність його ураження такими збудниками як: *Alternaria*, *Botrytis*, *Penicillium*, *Fusarium*.

Література

1. Афонов Г. А. Визначник грибів України. Київ: Наукова думка, 2000. 240 с.
2. Гусев В. И. Определитель поврежденных лесных, декоративных и плодовых деревьев и кустарников. Київ: Лісова промисловість, 2004. 472 с.
3. Шевченко С. В. Хвороби лісових насаджень України. Львів: Львівський національний лісотехнічний університет, 2003. 150 с.
4. Шевченко С. В. Грибные эпифитотии в хвойных лесах Севера Украины. Киев: Наукова думка, 2004. 37 с.
5. Шевченко С. В. Лесная фитопатология. Львов: Вища школа, 2008. 320 с.